

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 27. juuni 2018
(OR. en)

10582/18

RC 18

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	18. juuni 2018
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2018) 482 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE 2017. aasta konkurentsipoliitika aruanne

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2018) 482 final.

Lisatud: COM(2018) 482 final

Brüssel, 18.6.2018
COM(2018) 482 final

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

2017. aasta konkurentsipoliitika aruanne

{SWD(2018) 349 final}

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

2017. aasta konkurentsipoliitika aruanne

1. Sissejuhatus

2017. aastal tähistati Euroopa Ühenduse asutamislepingu (Rooma lepingu) allkirjastamise 60. aastapäeva. Kõnealuse lepinguga loodi alus tänapäeva Euroopa Liidule. See tähendab seda, et ka ELi konkurentsipoliitika on kehtinud juba üle kuuekümne aasta. Tõepoolest, juba päris algusajast alates on ELil olnud eeskirjad, mis kaitsevad õiglast ja moonutamata konkurentsi.

Viimastel aastakümnetel on konkurentsipoliitika avaldanud inimeste elule olulist mõju: Euroopa kodanikud ei pruugi alati küll teada konkurentsieeskirju, kuid turuga on neil tegemist iga päev. Konkurents innustab ettevõtjaid võistlema, et pakkuda parimat hinda, kvaliteeti ja innovaatilisi lahendusi, ning täitma tarbijate vajadusi. Konkurents ajendab ettevõtjaid olema tulemuslikum ja annab niiviisi võimu tarbijate kätte.

Lisaks on kõik ühtsel turul tegutsevad ettevõtjad saanud aastakümnete vältel toetuda kindlatele eeskirjadele ja nende erapooletule rakendamisele. Konkurentsieeskirjade jõuline, järjepidev ja prognoositav täitmine annab selge sõnumi, et kõikidel ettevõtjatel on võrdsed tegutsemistingimused ja eduvõimalused.

Konkurentsieeskirjade täitmine tagab selle, et üleilmse kaubanduse ja üleilmsete ettevõtetega maailm saab olla selline maailm, mis pakub õiglaseid võimalusi väikestele ettevõtetele ja üksikisikutele. Lisaks tagavad konkurentsieeskirjad selle, et kõik ühtsel turul tegutsevad ettevõtjad järgivad samu eeskirju – olenemata sellest, kas need on suured või väikesed ettevõtjad ja millisest maailma paigast need pärit on.

Konkurentsipoliitikal on ka oluline osa komisjoni poliitiliste prioriteetide toetamisel. 2017. aastal aitasid konkurentsipoliitika meetmed kaasa komisjoni tegevuskava elluviimisele, tuues kaasa häid tulemusi Euroopa kodanikele olulistes valdkondades. Digitaalmajandus, energeetika, farmaatsia- ja agrokeemia valdkond, võrgutööstused ja finantsturud kuuluvad sektorite hulka, kus konkurentsipoliitikaalased jõupingutused on avaldanud Euroopa tarbijate elule olulist mõju.

Komisjon töötab koostöös liikmesriikide riiklike konkurentsiasutustega, et mitmekordistada konkurentsist saadavat kasu ja viia see kõigisse ELi liikmesriikidesse. Samal ajal ühendab komisjon jõud üle kogu maailma paiknevate konkurentsiasutustega, et saavutada tõeliselt võrdsed tingimused üle kogu maailma.

Viimase kuuekümne aasta jooksul on ELi konkurentsipoliitika suurendanud ettevõtjate ja tarbijate mõjuvõimu, tagades selle, et iga ettevõtja ja iga kodanik tunnetab õiglasest konkurentsist tulenevaid eeliseid.

Käesolev aruanne on mitteammendav kokkuvõte komisjoni 2017. aasta tegevusest konkurentsipoliitika valdkonnas. Lisateavet leiab käesolevale aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendist ja konkurentsi peadirektoraadi veebisaidilt¹.

¹ http://ec.europa.eu/competition/index_en.html

2. Konkurentsieeskirjade täitmise tõhustamine

Tõhus konkurentsieeskirjade täitmine tagab ELi tarbijatele ligipääsu parematele toodetele ja laiemale valikule. Ka konkurentsivastaste tavade tõkestamine tagab selle, et avatud turud tooksid kasu kõigile. Et see nii oleks, on hädavajalik tagada, et kõik eurooplased saaksid kasu samast kaitsest.

Üle kümne aasta on komisjon ja liikmesriikide riiklikud konkurentsiasutused Euroopa konkurentsivõrgustiku raames pingsalt töötanud ELi konkurentsieeskirjade täitmise tagamise kallal². Kõnealune võrgustik aitab tagada, et kõik täitevasutused kohaldavad ELi konkurentsieeskirju sarnaselt: konkurentsi tagamise puhul ei tohiks olla vahet, kus ettevõtja ühtsel turul asub.

2017. aasta märtsis tegi komisjon ettepaneku uute eeskirjade kohta, et võimaldada liikmesriikide konkurentsiasutustel tõhustada ELi konkurentsieeskirjade täitmise tagamist³ (Euroopa konkurentsivõrgustiku ettepanek, nn ECN+ ettepanek). Ettepaneku eesmärk on anda liikmesriikide konkurentsiasutustele täiendavad volitused ja kindlustada, et neil on konkurentsieeskirjade täitmise tagamiseks olemas kõik vajalikud vahendid.

Euroopa konkurentsivõrgustiku (ECN+) ettepanek: kuidas direktiivi ettepanek tõhustab ELi riiklike konkurentsiasutuste tööd

Kui kavandatud eeskirjad on vastu võetud, annavad need liikmesriikide konkurentsiasutustele ühised miinimumvahendid ja tõhusad jõustamisvolitused, millega tagatakse, et nad:

- a) toimivad konkurentsieeskirjade jõustamisel sõltumatult ja erapooletult, saamata juhtnööre avaliku või erasektori üksustelt;
- b) omavad oma töö tegemiseks vajalikke finants- ja inimressursse;
- c) evivad volitusi kõigi asjaomaste tõendite kogumiseks, näiteks õigust otsida läbi mobiiltelefone, süle- ja tahvelarvuteid;
- d) omavad sobivaid vahendeid, et kehtestada proportsionaalsed ja hoiatavad karistused ELi konkurentsieeskirjade rikkumise eest. Ettepanekuga tagatakse, et mõisteid „ettevõtja“, „emaettevõtja vastutus“ ja „õigusjärglus“ tõlgendatakse vastavalt Euroopa Kohtu kohtupraktikale, nii et ettevõtjad ei pääse ettevõtte ümberkorraldamise abil trahvidest. Liikmesriikide konkurentsiasutused võivad nõuda rikkumiste eest trahve ka ettevõtjatelt, kes ei asu õiguslikult nende territooriumil. See on oluline edasiminekuks, kuna üha rohkem ettevõtjaid tegutseb rahvusvaheliselt;
- e) omavad ühtlustatud leebema kohtlemise programmide põhitingimusi ja lihtsustatud taotluste ühiseid süsteeme, mis julgustavad ettevõtjaid esitama tõendeid ebaseaduslike kartellide kohta. Sellega suurendatakse ettevõtjate stiimuleid osaleda leebema kohtlemise programmides ja teatada oma osalemisest kartellis.

Komisjoni ettepanekuga rõhutatakse ettevõtjate põhiõiguste olulisust ning nõutakse ametiasutustelt asjakohaste kaitseklauslite austamist oma volituste rakendamisel kooskõlas ELi põhiõiguste hartaga ja ELi õigusnormide üdise põhimõtetega.

² Vt komisjoni 9. juuli 2014. aasta teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Kümme aastat kartellidevastast võitlust määruse 1/2003 alusel – saavutused ja tulevikuväljavaated“, COM(2014) 453, kättesaadav aadressil <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52014DC0453>.

³ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mille eesmärk on anda liikmesriikide konkurentsiasutustele volitused konkurentsieeskirjade täitmise tagamise tõhustamiseks ja tagada siseturu nõuetekohane toimimine, COM/2017/0142 final, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/antitrust/proposed_directive_et.pdf.

Uued eeskirjad esitatakse direktiivi kujul, mis võimaldab arvesse võtta riiklikke eripärasid. Direktiiv on tavapärase seadusandliku protsessi kohaselt edastatud Euroopa Parlamendile ja nõukogule vastuvõtmiseks. Direktiivi vastuvõtmise korral peavad liikmesriigid võtma selle sätted siseriiklikku õigusesse üle.

Uus rikkumistest teavitamise vahend

Seni on enamik kartelle avastatud komisjoni leebema kohtlemise programmi kaudu, mis võimaldab ettevõtjatel anda teada enda osalemisest kartellis, millele vastutasuks vähendatakse neile määratud trahve. 2017. aasta märtsis käivitas komisjon uue anonüümse rikkumistest teavitamise vahendi, mis võimaldab ka üksikisikutel, kes teavad kartelli olemasolust või selle toimimisest või muud liiki konkurentsivastasest tegevusest, aidata sellist tegevust lõpetada⁴.

Kui inimesed on mures mõne ettevõtja tegevuse pärast, mis võib olla vastuolus konkurentsioigusega, siis saab see uus vahend aidata olukorda lahendada. Inimesed saavad esitada teavet, ise samal ajal anonüümseks jäädes. Siseinfo võib olla võimas vahend, mis aitab komisjonil avastada kartelle ja muid konkurentsivastaseid tegevusi. Uue süsteemiga suurendatakse tõenäosust, et sellised tegevused avastatakse ja et nende eest võetakse vastutusele, ning peaks hoitama ära ettevõtjate ühinemist kartelliga või kartelli jäämist või muud liiki ebaseaduslikku konkurentsivastast käitumist. Teave võib kiiresti ja tõhusamalt aidata saavutada komisjoni uurimistel edu, mis on kasulik nii tarbijatele kui ka ELi majandusele tervikuna.

Arvniitajad pärast kõnealuse vahendi kasutamise esimesi kuid on positiivsed ja näitavad, et rikkumistest teatajad on hakanud seda uut teavitamiskanalit kasutama. Sõnumid saabuvad korrapäraselt.

Lähemisviis „Väike väikestes küsimustes“ – riigiabipoliitika tõhustamine

Vastavalt komisjoni lähemisviisile, mille kohaselt liit on suur suurtes küsimustes ja väike väikestes küsimustes, on nüüd oluliselt suurem hulk väiksemaid ja mitteprobleemseid riigiabi meetmeid üldise grupierandi määrusega eelnevast teatamiskohustusest vabastatud, seevastu on tõhustatud kontrolle liikmesriikide tasandil, suurendatud läbipaistvust ja parandatud abi mõjuhindamist⁵. 17. mail laiendas komisjon üldise grupierandi määruse kohaldamisala sadamatele ja lennujaamadele ning kaasas täiendavad lihtsustused muude valdkondade, nagu kultuuriprojektide ja mitmeotstarbeliste spordiväljakute jaoks, ning hüvitise ettevõtjatele, kes tegutsevad ELi äärepoolseimates piirkondades⁶. See peaks eelduste kohaselt soodustama avaliku sektori investeeringuid nende komisjoni ühiste eesmärkide toetamiseks, mis on seotud töökohtade ja majanduskasvuga, kliima, innovatsiooni ja sotsiaalse ühtekuuluvusega.

Komisjon jätkas liikmeriikide ametiasutuste juhendamist, kasutades selleks nn analüütilisi süsteeme selle kohta, kuidas kohaldada riigiabi eeskirju taristuprojektide avaliku sektori rahastamise suhtes. Kõnealused analüütilised süsteemid vaadati üle 2016. aastal, kui võeti

⁴ Vt <http://ec.europa.eu/competition/cartels/whistleblower/index.html>.

⁵ Vt „2017 Scoreboard confirms benefits of modernisation leading to quicker implementation on the ground of public support by Member States“, IP/18/263, 16. jaanuar 2018, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-263_en.htm.

⁶ Komisjoni 14. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/1084, millega muudetakse määrust (EL) nr 651/2014 sadama- ja lennujaamataristule antava abi, kultuuri edendamiseks ja kultuuriparandi säilitamiseks antavast abist teavitamise künnise, spordi- ja mitmeotstarbelise vaba aja veetmise taristule antava abi ja äärepoolsemaid piirkondi käsitlevate regionaalse tegevusabi kavade osas ning millega muudetakse määrust (EL) nr 702/2014 abikõlblike kulude arvutamise osas, kättesaadav aadressil <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1497952641554&uri=CELEX:32017R1084>.

vastu komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta.⁷ Muudetud üldine grupierandi määrus ja analüütilised süsteemid aitavad teha taristuinvesteeringuid kiiremini ning annavad projektiarendajatele ja abi andvatele ametiasutustele täieliku õiguskindluse.

Komisjoni talitused muutsid riigiabi ajakohastamise läbipaistvusnõuete järgimise lihtsamaks, töötades koostöös liikmesriikidega välja läbipaistvusmooduli – uue informaatikavahendi riigiabi andmete esitamiseks ja avaldamiseks.⁸ 2017. aasta oktoobri lõpuks oli läbipaistvusmooduliga ühinenud 24 liikmesriiki. 22 liikmeriiki on avaldanud ligikaudu 15 000 abi andmise juhtumit.

Lisaks toetab komisjon liikmesriike sellise mitmepoolse partnerluse raames nagu riigiabi ajakohastamise elluviimise töörühm. Töörühm võimaldab liikmesriikidel vahetada riigiabi kontrollisüsteemidega seotud häid tavasid ning pakub liikmesriikidele ja komisjonile võimalust mitteametlikus vormis riigiabiküsimusi arutada.

3. Digitaalse ühtse turu võimaluste täielik ärakasutamine

Digitehnoloogia on ELi kodanike igapäevaelu lahutamatu osa, olgu see siis kodus, tööl, koolis või reisil olles. Iga päev kasutab internetti 360 miljonit eurooplast ja ligikaudu 60 % neist teeb seda mobiil- või nutitelefoniga abil. Et digitehnoloogia uusi võimalusi maksimaalselt ära kasutada, on Euroopal vaja tõeliselt sidusat digitaalset ühtset turgu. Konkurentsipoliitika on komisjoni digitaalse ühtse turu täiustamise ja tõhustamise strateegia lahutamatu osa. Digitaalne ühtne turg toetab majanduskasvu ning aitab luua sadu tuhandeid uusi töökohti⁹.

Konkurentsieeskirjade täitmise tagamine, et toetada innovatsiooni internetipõhistes kauplemisskohtades

Digitaalvaldkonnas on hädavajalik takistada edukaid turgu valitsevaid ettevõtjaid kasutamast oma mõjuvõimu, et kaotada konkurents, sest see võib tõsiselt kahjustada innovatsiooni.

2017. aasta juunis leidis komisjon, et Google kuritarvitas oma turgu valitsevat seisundit otsingumootorina, reklaamides otsingutulemustes enda hinnavõrdlusteenust¹⁰.

Juhtum „Google Shopping“ – tarbijate jaoks valikute suurendamine

Google'i esindustoode on Google'i otsingumootor, mis annab otsingutulemusi tarbijatele, kes maksavad selle teenuse eest oma andmetega. 2004. aastal sisenes Google eraldiseisvale Euroopa hinnavõrdlusteenuste turule, kasutades selleks toodet, mille nimi oli „Google Shopping“. 2008. aastal hakkas Google Euroopa turgudel ellu viima strateegiat, mille eesmärk oli edendada oma hinnavõrdlusteenust. Strateegia põhines Google'i turgu valitseval seisundil interneti üldotsingu valdkonnas selle asemel, et konkureerida hinnavõrdlusteenuste turul tulemuste alusel. Google paigutas oma otsingutulemustes süstemaatiliselt oma hinnavõrdlusteenuse paremale kohale ja konkurentide hinnavõrdlusteenused halvemale kohale. Tõendid näitasid, et kõige kõrgemal kohal olev konkureeriv teenus esitati üldiselt alles Google'i otsingutulemuste neljandal lehel

ja teised veelgi tagapool. Google'i enda hinnavõrdlusteenuse suhtes ei kohaldatud Google'i üldotsingu algoritme, sh sellist otsingutulemuste hulgas halvemas kohas esitamist. Tänu sellele oli Google'i

⁷ ELT C 262, 19.7.2016, lk 1.

⁸ Lisateavet läbipaistvusmooduli kohta leiab aadressilt

<https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/chooseLanguage>.

⁹ Lisateave: https://ec.europa.eu/commission/priorities/digital-single-market_et.

¹⁰ Juhtum AT.39740, *Google'i otsinguteenus („Shopping“)*, vt IP/17/1784, 27. juuni 2017, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1784_et.htm.

enda hinnavõrdlusteenus Google'i otsingutulemustes tarbijatele palju rohkem nähtav kui konkurentide hinnavõrdlusteenused.

Tõendid näitavad, et tarbijad klõpsavad tunduvalt sagedamini tulemustel, mis on nähtavamad, st tulemustel, mis on esitatud Google'i otsingutulemustes kõrgemal kohal. Google'i ebaseadusliku tegevuse tulemusena suurenesid Google'i oma hinnavõrdlusteenuse infovood märkimisväärselt, samal ajal kui konkurentide teenuse infovood vähenesid püsivalt väga olulisel määral.

Komisjon trahvis Google'it ELi konkurentsieeskirjade rikkumise eest 2,42 miljardi euroga. Lisaks pidi komisjoni otsuse kohaselt hakkama Google oma ja konkureerivad hinnavõrdlusteenuseid võrdselt kohtlema.

ELi konkurentsieeskirjade kohaselt ei ole turgu valitsev seisund iseenesest ebaseaduslik. Samas on turgu valitseva seisundiga ettevõtjal eriline kohustus hoiduda kasutamast oma tugevat turupositsiooni konkurentsi piiramiseks nii tema domineeritaval turul kui ka muudel, sellega seotud turgudel. Google'i käitumine võttis teistelt ettevõtjatelt võimaluse konkureerida tulemuste alusel ja luua võimalusi innovatsiooniks. Seega oli see ELi konkurentsieeskirjade rikkumine. Kõige olulisem on aga see, et nii võeti Euroopa tarbijatelt ära võimalus teha valik teenuste vahel ja saada innovatsioonist täiel määral kasu.

Komisjon jätkab Google'i turgu valitseva seisundi võimaliku rikkumise uurimist kahe muu juhtumi puhul, mis on seotud mobiilirakendustega ja -teenustega (Android¹¹) ning Google'i otsingureklaamidega muudel veebisaitidel (AdSense¹²).

Lisaks uuris komisjon Amazoni turustamislepinguid Euroopa e-raamatute väljaandjatega¹³. Komisjon algatas uurimise, sest tal oli kahtlusi Amazoni e-raamatute turustamislepingute mõningate klauslite osas, mis võisid olla vastuolus ELi konkurentsieeskirjadega. Nende klauslitega, mida mõnikord nimetatakse enamsoodustusrežiimi klausliteks, oli nähtud ette, et väljaandjad peavad pakkuma Amazonile samaväärseid tingimusi, mida pakutakse tema konkurentidele, või nendest tingimustest paremaid tingimusi, ja/või väljaandjad peavad teavitama Amazoni soodsamatest või alternatiivsetest tingimustest, mida pakutakse Amazoni konkurentidele. Komisjon leidis, et sellised klauslid võivad muudel e-raamatute platvormidel muuta uuenduslike e-raamatute teenuste väljaarendamise ja Amazoniga tõhusalt konkureerimise raskemaks.

Amazon püüdis vastata komisjoni tõstatatud mureküsimustele, pakkudes välja, et väljaandjatega sõlmitud lepingute asjakohaseid tingimusi ei jõustata, võeta kasutusele ega muudeta. Amazoni esialgu väljapakutud kohustusi muudeti pärast huvirühmadelt saadud tagasisidet. Mais jõudis komisjon järeldusele, et kohustuste parandatud lõplik versioon pakkus õigeaegset, tõhusat ja terviklikku lahendust konkurentsiga seotud mureküsimustele, mille komisjon oli tuvastanud¹⁴. Kõnealused kohustused aitavad tagada innovatsiooni ja õiglast konkurentsi Euroopa e-raamatute turul, mille väärtus on üle 1 miljardi euro, ning suurendada valikut ja konkurentsi, mis on Euroopa tarbijate huvides.

Konkurentsieeskirjade täitmise tagamine sporditurgudel

¹¹ Juhtum AT.40099, *Google Android*, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40099.

¹² Juhtum AT.40411, *Google'i otsinguteenus (AdSense)*, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40411.

¹³ Juhtum AT.40153, *E-raamatute enamsoodustusrežiim ja muud küsimused*, komisjoni 4. mai 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40153

¹⁴ Vt IP/17/1223, 4. mai 2017, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1223_en.htm.

8. detsembril 2017. aastal võttis komisjon vastu otsuse, milles leidis, et Rahvusvahelise Uisuliidu (International Skating Union, ISU) osalemisreeglid on vastuolus ELi toimimise lepingu artikliga 101¹⁵. Kõnealuste reeglitega olid ette nähtud ranged karistused sportlastele, kes osalesid Rahvusvahelise Uisuliidu poolt heaks kiitmata kiiruisutamisvõistlustel isegi siis, kui sellised võistlused ei ohustanud õigustatud spordieesmärke, nagu spordi terviklikkuse ja nõuetekohase sportimise kaitsmine ning sportlaste tervis ja ohutus.

Komisjon leidis, et Rahvusvahelise Uisuliidu osalemisreeglitest tulenevalt ei lubatud sportlastel osaleda uisutamisevõistlustel, mida ei korraldanud Rahvusvaheline Uisuliit, ja neid võidi oma suhteliselt lühikese kiiruisutamiskarjääri ajal jätta ilma lississetulekust. Lisaks muutsid Rahvusvahelise Uisuliidu osalemisreeglid sõltumatutele korraldajatele raskeks korraldada oma kiiruisutamisevõistlusi, sest neil ei olnud võimalik leida tippportlasi. See piiras alternatiivsete ja uuenduslike kiiruisutamisevõistluste korraldamist, mis ei olnud uisuhuviliste ja pealtvaatajate huvides.

Komisjon leidis, et tema sekkumine oli antud juhtumil vajalik, samas ei tähenda kõnealune otsus, et komisjon kavatses olla vahekohtunik igas sporti puutuvast vaidluses.

Komisjoni e-kaubandussektori uuring

E-kaubandus peaks pakkuma tarbijatele suuremat kaupade ja teenuste valikut ning samuti võimalust teha piiriüleseid oste. Siiski hoolimata sellest, et üle kogu maailma on internetis müügil üha enam kaupu ja teenuseid, kasvab piiriüleste veebimüükide arv ELis aeglaselt. 2015. aastal algatas komisjon sektoriuuringu, et teha kindlaks Euroopa e-kaubandusturgude võimalikud konkurentsiprobleemid¹⁶. Uuringu käigus kogus komisjon tõendeid peaaegu 1900-lt tarbekaupade ja digitaalse infosisu e-kaubandusega tegelevalt ettevõtjalt ning analüüsis ligikaudu 8000 turustus- ja litsentsilepingut. 2017. aasta mais avaldas komisjon kõnealuse sektori uuringu lõpparuande¹⁷, võttes arvesse märkusi, mis saadi 2016. aasta septembri esialgse aruande kohta. Tehtud järeldused aitavad juba komisjonil ELi konkurentsieskirjade täitmise tagamist e-kaubandusturgudel paremini kindlustada. Lisaks on see sektoriuuring ajendanud mitut ettevõtjat vaatama omal algatusel üle oma kaubandustavad.

Hinnapiirangute ja asukohapõhise piiramise (geoblokeerimise) takistamine

2017. aasta veebruaris algatas komisjon kolm eraldi uuringut, et hinnata, kas teatud veebimüügi tavad takistavad tarbijatel piiriüleste valikute kasutamist ning koduelektroonikakaupade, videomängude ja hotellimajutuse ostmist konkurentsivõimeliste hindadega¹⁸. Need kolm uuringut püüavad aidata lahendada järgmisi eriprobleeme: jaehindade piirangud, asukohapõhine diskrimineerimine ja piiramine, mis sisalduvad ettevõtjatevahelistes vertikaallempingutes. Komisjoni e-kaubandussektori konkurentsikäsitleva uuringu esialgsed tulemused näitavad, et nende piirangute kasutamine on kogu ELis laialt levinud.

Lisaks algatas komisjon 2017. aasta juunis ametliku konkurentsieskirjade rikkumist käsitleva uurimise seoses rõivatootja ja jaemüüja Guess turustamislepingute ning tegevusega¹⁹. Lisaks on

¹⁵ Juhtum AT.40208, *Rahvusvahelise Uisuliidu (International Skating Union) osalemisreeglid*, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40208.

¹⁶ Lisateave: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/sector_inquiries_e_commerce.html.

¹⁷ Komisjoni aruanne nõukogule ja Euroopa Parlamendile, *E-kaubandussektori uuringu lõpparuanne*, COM(2017) 229 final, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/antitrust/sector_inquiry_final_report_et.pdf.

¹⁸ Vt IP/17/201, 2. veebruar 2017, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-201_en.htm.

¹⁹ Juhtum AT.40428 Guess, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40428.

komisjon algatanud kolm eraldi konkurentsieeskirjade rikkumist käsitlevat uurimist, et teha kindlaks, kas Nike, Sanrio ja Universal Studios piiravad kaupade piiriülest ning veebimüüki²⁰. Komisjon uurib, kas nende ettevõtjate litsentsimis- ja turustamistegevus võib võtta tarbijatelt ühtsel turul ära laiemat kaubavalikut ja paremaid kauplemisvõimalused.

Komisjoni digitaalse ühtse turu strateegia²¹ üks põhieesmärke on võimaldada tarbijatele ja ettevõtjatele paremat juurdepääsu kaupadele ja teenustele, näiteks tagades selleks ELi konkurentsieeskirjade täitmise, lõpetades põhjendamatu asukohapõhise piiramise²² ning võimaldades veebisisuteenuste piiriülest kaasaskantavust.

Tiheda konkurentsi tagamine meediasektoris

Meediasektor on info- ja kommunikatsioonitehnoloogia arengu jaoks ülioluline, samuti on see tähtis selleks, et arendada ning säilitada kultuuri, teavet, haridust ja demokraatiat. Kuna digitaalne sisu on üha rohkem kättesaadav ja seda levitatakse erinevate platvormide kaudu (maapealsed digi-, kaabli-, satelliidi-, interneti-, mobiilivõrgud), siis kalduvad ettevõtjad ühendama sisu tootmist ja levitamist. Meediasektori ühinemiste hindamisel on komisjoni üks peamisi ülesandeid tagada, et negatiivset mõju ei avaldataks põhielementidele juurdepääsule – olgu see siis sisu, tehnoloogia või süsteemide omavaheline ühendamine.

2017. aasta aprillis kiitis komisjon vastavalt ühinemismäärusele heaks ettevõtja Sky kavatsetava omandamise ettevõtja Twenty-First Century Fox poolt, mis on Ameerika Ühendriikides asutatud mitmekülgne ülemaailmne meediaettevõtja²³. Sky on juhtiv tasulise televisiooni operaator Austrias, Saksamaal, Iirimaal, Itaalias ja Ühendkuningriigis, samas kui Twenty-First Century Fox on üks kuuest suurimast Hollywoodi filmistuudiost ning telekanali operaator. Fox ja Sky tegutsevad peamiselt erinevatel turgudel Austrias, Saksamaal, Iirimaal, Itaalias ja Ühendkuningriigis. Komisjon järeldas, et tehing ei tekita Euroopas konkurentsiprobleeme.

Mais kiitis komisjon heaks Vivendi poolt tegeliku kontrolli omandamise Telecom Italia üle²⁴. Nii Telecom Italia (Itaalia) kui ka Vivendi (Prantsusmaa) tegutsevad maapealse digiteleviseiooni telekanalite ülekannete hulgiturul oma vastavate osaluste kaudu kahes teises ettevõttes: Persidera ja Mediaset. Komisjon leidis, et tehingujärgselt on Vivendil põhjust tõsta maapealse digiteleviseiooni ülekannete hulgiturul telekanalite hindu. Et lahendada komisjoni tuvastatud konkurentsiprobleemid, kohustus Vivendi loobuma Telecom Italia osalusest ettevõttes Persidera. Komisjoni otsus on tingimuslik ja oleneb kohustuste täielikust täitmisest.

Komisjonil on ainupädevus hinnata kavatsetavate tehingute mõju konkurentsile erinevatel mõjutatud turgudel, mis asuvad Euroopa Majanduspiirkonnas. Siiski tunnistab ELi ühinemismäärus, et liikmesriigid võivad võtta asjakohaseid meetmeid, sealhulgas keelata ära kavatsetavaid tehinguid, et kaitsta muid õigustatud huvisid, näiteks meedia paljusust. Seoses

²⁰ Juhtum AT.40432 *Litsentsitud kaubad – Sanrio*, AT.40433 *Litsentsitud kaubad – Universal Studios*, AT.40436 *Litsentsitud kaubad – Nike*, vt IP/17/1646, 14. juuni 2017, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1646_en.htm.

²¹ Vt <https://ec.europa.eu/digital-single-market/>.

²² Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. veebruari 2018. aasta määrus (EL) 2018/302, mis käsitleb siseturul toimuvat põhjendamatu asukohapõhise tõkestust ja muul viisil diskrimineerimist kliendi kodakondsuse, elukoha või asukoha alusel ning millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 2006/2004 ja (EL) 2017/2394 ning direktiivi 2009/22/EÜ, ELT L 60 I, 2.3.2018, lk 1.

²³ Juhtum M.8354 *Fox/Sky*, komisjoni 7. aprilli 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8354.

²⁴ Juhtum M.8465 *Vivendi / Telecom Italia*, komisjoni 30. mai 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8465.

sellega kaalub Ühendkuningriigi kultuuri-, meedia- ja spordiminister praegu, kas võtta asjakohaseid meetmeid, et kaitsta Ühendkuningriigi meedia paljusust seoses ettevõtja Sky kavatsetava omandamisega ettevõtja Twenty-First Century Fox poolt.

Lisaks kiitis komisjon heaks kaks abikava, millega toetatakse Saksamaal²⁵ ja Taanis²⁶ harivate ning kultuuriliselt väärtuslike digitaalsete videomängude väljaarendamist ja propageerimist.

Ühinemiste kontrollimine ja korrektse teabe esitamise olulisus

Kui komisjon hindab kavatsetavat ühinemistehingut, peab ta saama teha otsuseid täpsetest faktidest täielikku ülevaadet omades. ELi ühinemismäärus kohustab ettevõtjaid, kelle ühinemist uuritakse, esitama korrektset teavet, mis ei ole eksitav, kuna see on hädavajalik, et komisjon saaks vaadata ühinemised ja ülevõtmised üle õigeaegselt ja tõhusalt. See kohustus on jõus, hoolimata sellest, kas see teave mõjutab ühinemise hindamise lõpptulemust.

Kui Facebook teatas WhatsAppi omandamisest 2014. aastal²⁷, siis teavitas ta komisjoni, et tal ei ole võimalik teha Facebooki kasutajakontode ja WhatsAppi kasutajakontode vahelist töökindlat automaatset seadistamist. Siiski leidis komisjon hiljem, et vastupidiselt 2014. aasta ühinemiskontrolliprotsessi käigus Facebooki esitatud väidetele oli Facebooki ja WhatsAppi kasutajate identiteetide automaatse seadistamise tehniline võimalus 2014. aastal juba olemas ning Facebook oli sellest võimalusest teadlik. Pärast vastuväidete esitamist määras komisjon 2017. aasta mais Facebookile 110 miljoni eurose trahvi ebakorrektselt ehk eksitava teabe esitamise eest²⁸. See otsus annab ettevõtjatele selgelt mõista, et nad peavad järgima ELi ühinemiseeskirjade kõiki aspekte, sealhulgas kohustust esitada korrektset teavet.

ELi ühenduvuse toetamine

Internetiühendus ja interneti leviala on digitaalse arengu ja innovatsiooni eeltingimused. Oma digitaalse ühtse turu strateegia raames püüab komisjon soodustada lairibaühenduse kasutuselevõttu, eriti alateenindatud piirkondades, ja tagada kõrgetasemeline ühenduvus ELis. Komisjon on seadnud eesmärgi, et 2025. aastaks oleks kõikides koolides, transpordikeskustes ja peamistes avalikke teenuseid pakkuvates asutustes, samuti digilahendusi intensiivselt kasutatavates ettevõtetes internetiühendus, mille andmete üles- ja allalaadimise kiirus on 1 Gbit/s. Lisaks peaks kõikidel Euroopa majapidamistel olema juurdepääs internetivõrgule, mille allalaadimiskiirus on vähemalt 100 Mbit/s, mida saab suurendada aastaks 2025 kuni 1 Gbit/s²⁹. Lisaks peaks aastaks 2025 kõigis linnapiirkondades ja peamistel maismaatranspordi teedel olema alaline 5G levi.

²⁵ Riigiabi juhtumid SA.46572 – Saksamaa – Baieri mängude toetusmeede, komisjoni 4. septembri 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil

http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

²⁶ SA.45735 – Taani – Kultuuriliste ja hariduslike digimängude väljaarendamise, tootmise ja propageerimise kava, komisjoni 12. mai 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil

http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

²⁷ Juhtum M. 7217, *Facebook/Whatsapp*, komisjoni 3. oktoobri 2014. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7217.

²⁸ Juhtum M.8228 *Facebook/Whatsapp (artikli 14 lõike 1 menetlus)*, vt IP/ 17/1369, 18. mai 2017, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1369_en.htm.

²⁹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Ühenduvus konkurentsivõimelise digitaalse ühtse turu jaoks – Euroopa gigabitühiskonna poole“, COM(2016)587, ja komisjoni talituste töödokument, SWD(2016)300, kättesaadav aadressil <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/communication-connectivity-competitive-digital-single-market-towards-european-gigabit-society>.

Üldine grupierandi määrus, mis on ette nähtud eelkõige alateenindatud piirkondade jaoks ja võimaldab liikmesriikidel võtta kasutusele lairibavõrke ilma riigiabi teateta ning komisjoni suunised riigiabieeskirjade kohaldamiseks seoses lairibavõrkude kiire kasutuselevõtuga³⁰ pakuvad lairibavõrkudesse investeerimiseks stabiilsust ja õiguskindlust. Need eeskirjad soodustavad avaliku sektori rahastatud lairibataristu kiiret kasutuselevõttu, samal ajal minimeerides erainvesteeringute väljatõrjumise või monopolide loomise ohtu. Kõik liikmesriigid on nüüd võtnud vastu ja/või uuendanud oma riiklikud ja/või piirkondlikud lairibastrateegiad ning kohandavad neid nüüd järk-järgult uute 2025. aastaks ette nähtud ühenduvust käsitlevate strateegiliste eesmärkidega. 2017. aasta jooksul kiitis komisjon heaks ulatuslikud riiklikud ja piirkondlikud lairibakavad, eelkõige Leedu, Horvaatia, Austria, Saksamaa ja Poola lairibakavad. Kavandatavad meetmed toovad tarbijatele ja ettevõtjatele kiirema interneti. 2017. aastal panustas konkurentsi peadirektoraat aktiivselt konkurentsiõiguse, eelkõige riigiabieeskirjade põhjaliku tundmisega uue pädevate lairibaühenduse asutuste Euroopa võrgustiku³¹ töösse ja maapiirkondade lairibaühenduse töövahendi³² väljatöötamisse. Mõlema algatuse eesmärk on suurendada suutlikkust (õiguslikku, tehnilist või finantsalast) ja jagada teadmisi lairibaühenduse kohta, sealhulgas vahetada teavet heade tavade kohta, et lairibaühenduse kavasad Euroopas kiiresti ellu viia.

4. Õiglase konkurentsi edendamine kontsentreerunud turgudel, et tuua kasu kodanikele ja ettevõtjatele

Turu tihe kontsentreerumine tähendab, et teatud sektoris on mõnel ettevõtjal suur turuosa. Range konkurentsieeskirjade täitmise tagamine kindlustab selle, et suured ja võimsad ettevõtjad ei kuritarvitaks oma võimu viisil, mis kahjustab nende kliente ja ülejäänud majandust. Euroopa Kohus selgitas septembris raamistikku, mille kohaselt hinnata turgu valitseva seisundiga ettevõtjate poolt kasutatavate ainuõiguslike soodustuste seaduslikkust. Kohus kinnitas, et sellised soodustused on algusest peale ebaseaduslikud ja konkurentsivastased mõjud on näha mitmel eri moel³³. Menetlusõiguslike põhimõtete kohaselt saatis kohus ka meeldetuletuse selle kohta, et on oluline säilitada ettevõtjate ja konkurentsiuurimistega seotud muude osaliste kontaktandmeid, mis on täielikult kooskõlas komisjoni õigluse ja ettevõtjate kaitseõiguse austamise väärtustamisega.

Konkurentsieeskirjade täitmise tagamine farmaatsiasektoris

Euroopa kodanikel on vaja uuenduslikke, ohutuid ja taskukohaseid ravimeid. Kui farmaatsia- ja meditsiiniseadmete firmadel ning teistel tervishoiuga seotud ettevõtjatel takistatakse ebaõiglase tavade järgimist, siis sellest võivad kodanikud. Töötatakse välja uusi paremaid tooteid, hinnad alanevad ja inimesed säästavad tervisele kuluvat raha. ELis on igal liikmesriigil erinev farmaatsiatoodete hinna- ja hüvitamispoliitika, mis on kohandatud vastavalt riigi majanduslikele ja tervishoiuvajadustele; sellest hoolimata peavad kõik ELi ühtsel turul tegutsevad farmaatsiaettevõtjad järgima konkurentsieeskirju.

³⁰ Komisjoni teatis „ELi suunised riigiabieeskirjade kohaldamiseks seoses lairibavõrkude kiire kasutuselevõtuga”, ELT 2013 C 25, 26.1.2013, kättesaadav aadressil <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:025:0001:0026:et:PDF>.

³¹ Lisateave: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/broadband-competence-offices>.

³² Lisateave: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/european-commission-joins-forces-help-bringing-more-broadband-rural-areas>.

³³C-413/14 P *Intel vs komisjon*, Euroopa Kohtu otsus, 6. september 2017, ECLI:EU:C:2017:632.

2017. aasta mais algatas komisjon ametliku uurimise, kuna oli kahtlus, et Aspen Pharma on määranud viiele elupäästvate vähiravimile liiga kõrge hinna³⁴. Komisjon uurib, kas Aspen on kuritarvitanud turgu valitsevat seisundit ja rikkunud ELi konkurentsieeskirju. Nüüd viib komisjon läbi põhjalikku uurimist ja peab seda oma esmatähtsaks ülesandeks. Ametliku menetluse algatamine ei määra ette ära uurimise tulemust.

Komisjon uurib elupäästvate ravimite hinnakujundust: Aspeni juhtum

Aspen on üleilmne farmaatsiaettevõtja, kelle peakorter asub Lõuna-Aafrikas ja kellel on mitu tütarettevõtet Euroopa Majanduspiirkonnas. Uuring on seotud vähiravis kasutatavate (nagu hematoloogiliste kasvajatete ravimis kasutatavate) Aspeni niširavimite hinnakujundusega. Neid ravimeid müüakse erineva koostise ja mitme kaubamärgiga. Aspen omandas need ravimid, kui nende patendikaitse aegus.

Komisjon uurib väiteid, mille kohaselt on Aspen väga suurel määral ja põhjendamatult tõstnud hindu kuni mitusada protsenti, st on tõstnud järsult ja ebaõiglaselt hinda. Sellise hinnatõusu kindlustamiseks on Aspen ähvardanud kõnealused ravimid mõne liimesriigi turult tagasi võtta ja teatud juhtudel on seda ka teinud. Uurimine hõlmab kogu Euroopa Majanduspiirkonda, välja arvatud Itaaliat, kus Itaalia konkurentsiamet võttis juba 2016. aasta septembris Aspeni suhtes vastu rikkumisotsuse.

See on komisjoni esimene uurimine, mis käsitleb ülemäärast hinnakujundust ravimitööstuses.

Lisaks on komisjon olnud valvas ja takistanud originaalravimeid tootvate ettevõtete püüdlusi viivitada geneeriliste ravimite turuletoomisega või tõkestada kõnealuste ravimite turuletoomist. 2017. aasta juulis saatis komisjon vastuväited ravimiettevõtjale Teva³⁵. Komisjon teatas Tevale oma esialgse seisukoha, et konkurendiga Cephalon sõlmitud kokkulepe on vastuolus ELi konkurentsieeskirjadega. Kokkuleppe kohaselt kohustus Teva mitte turustama Cephaloni unehäireteravimi modafiniili odavamalt geneerilist ravimiversiooni.

Geneeriliste ravimite turuletoomine ja nende pakutav konkurents on tervishoiu taskukohasemaks muutmisel väga oluline aspekt. Vastuväidetes märgitakse, et Cephaloni ja Teva vaheline patendikokkulepe võis edasi lükata odavamalt geneerilise ravimi turuletoomist, tuues kaasa modafiniili kõrgemad hinnad ning põhjustades olulist kahju ELi patsientidele ja tervishoiuteenuste eelarvele. Kõnealustel ettevõtjatel on nüüd võimalus vastata komisjoni tõstatatud probleemidele. Vastuväidete saatmine ei mõjuta uurimise tulemust.

Peamised ühinemised farmaatsiasektoris

Juunis kiitis komisjon heaks ettevõtja Actelioni omandamise ettevõtja Johnson & Johnson³⁶ poolt, tingimusel, et võetakse asjakohased kaitsemeetmed. Nimetatud kahe ettevõtja tegevus oli peamiselt teineteist täiendav, kuid nad mõlemad töötasid välja unetuse ravimit, toetudes selle haiguse ravimise uudsele viisile. Komisjoni turu-uuring näitas, et asjakohane tehing annaks ettevõtjale Johnson & Johnson võimekuse ja stiimuli ratsionaliseerida oma konkureerivaid, unetust käsitlevaid teadus- ja arendusprogramme, kas ühte neist edasi lükates või katkestades. Et lahendada neid konkurentsiprobleeme, pakkus Johnson & Johnson välja kaitsemeetmed, tagamaks, et ta ei saa avaldada negatiivset mõju kummagi unetust käsitleva teadusprogrammi arengule.

³⁴ Juhtum AT.40394 *Aspen*, vt IP/17/1323, 15. mai 2017, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1323_en.htm.

³⁵ Juhtum AT.39686, *Cephalon*, vt IP/17/2063, 17. juuli 2017, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-2063_en.htm.

³⁶ Juhtum M.84401 J&J/Actelion. Lisateave: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8401.

Peamised ühinemised agrokeemiasektoris

Seemned ja pestitsiidid on põllumajandustootjatele ja seega ka tarbijatele hädavajalikud. Komisjon tagab selles sektoris tõhusa konkurentsi, et põllumajandustootjatel oleks juurdepääs uuenduslikele toodetele, paremale kvaliteedile ja konkurentsivõimelistele hindadele. Kõnealusel turul hindas komisjon ELi ühinemismääruse alusel hiljutisi ühinemisi ettevõtjate Dow` ja Duponti vahel, ettevõtjate Syngenta ja ChemChina vahel ning ettevõtjate Bayeri ja Monsanto vahel. Mõlemad otsused tehti pärast kavandatavate tehingute põhjalikku ülevaatamist.

Dow` ja DuPonti ühinemise ning ChemChina ja Syngenta ühinemise tingimuslik heakskiitmine

2017. aasta märtsis kiitis komisjon heaks USAs asuva peakorteriga keemiaettevõtjate Dow` ja DuPonti ühinemise, olenevalt DuPonti üleilmse pestitsiidiettevõtte peamiste osade, sealhulgas tema üleilmse teadus- ja arendustegevusalase organisatsiooni võõrandamise tingimustest³⁷. Komisjon oli mures, et teatatud ühinemine vähendaks hindade ja valiku osas konkurentsi mitmel olemasoleval pestitsiiditurul. Lisaks näitas põhjalik uurimine – milles vaadeldi ühinemise mõjusid nii innovatsiooni konkurentsivõimele mitmes innovatsiooni valdkonnas, kus osaliste teadus- ja arendustegevusalased pingutused omavahel konkureerisid, kui ka pestitsiididealase innovatsiooni konkurentsivõimele üldiselt – et ühinemine pärsiks märkimisväärselt innovatsiooni. Dow` ja DuPonti esitatud kohustused lahendasid kõik need probleemid täielikult.

2017. aasta aprillis kiitis komisjon heaks Syngenta omandamise ChemChina poolt (ChemChina peakorter asub Hiinas ja Syngenta peakorter Šveitsis), eeldusel, et nad täidavad teatud tingimused³⁸. Komisjon oli mures, et teatatud ühinemistehing vähendaks konkurentsi Euroopa Majanduspiirkonna mitmel olemasoleval pestitsiiditurul. Lisaks oli komisjon mures, et kõnealune tehing võib pärssida taimekasvuregulaatorite konkurentsi. Tehingu heakskiitmine oleneb seega ChemChina Euroopa pestitsiidide ja taimekasvuregulaatorite ettevõtte oluliste osade võõrandamisest. Komisjoni uuring keskendus olemasolevate pestitsiidide konkurentstile, kuna ChemChina ja Syngenta ei konkureeri omavahel uute ja uuenduslike pestitsiidide väljatöötamisel.

Augustis algatas komisjon põhjaliku uurimise, et ELi ühinemismääruse alusel hinnata kavandatavat Monsanto (USA) omandamist Bayeri (Saksamaa) poolt³⁹. Ühinenud üksus oleks omanud nii pestitsiidide suurimat portfelli kui ka tugevaimat üleilmset turupositsiooni seemnete ja põllumajanduslike tunnuste alal, seega oleks sellest saanud oma tegevusalal suurim integreeritud ettevõtte. Komisjonil olid esialgsed kahtlused, et kavatsetav ühinemine võib pärssida konkurentsi mitmel eri turul, tuues kaasa kõrgemad hinnad, madalama kvaliteedi, väiksema valiku ja vähem innovatsiooni. Eelkõige tuvastas esialgne turu-uuring esialgseid probleeme pestitsiidide, seemnete ja põllumajanduslike tunnuste ning digitaalse põllumajanduse valdkonnas. Lisaks uuris komisjon, kas konkurentide juurdepääs turustajatele ja põllumajandustootjatele muutuks raskemaks, kui Bayer ja Monsanto ühendaksid või seoksid oma pestitsiidide ja seemnete müügi, eelkõige seoses digitaalse põllumajanduse kasutuselevõttuga. Digitaalne põllumajandus kujutab endast põllumajandusettevõtete kohta andmete ja teabe kogumist, mille eesmärk on anda põllumajandustootjatele kohandatud nõuandeid või koondandmeid. Nii Bayer kui ka Monsanto on sellesse uudsesse tehnoloogiasse investeerinud. Arvestades Bayeri ja Monsanto tegevuse üleilmset haaret, on

³⁷ Juhtum M.7932, *Dow/DuPont*, komisjoni 27. märtsi 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/ejojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7932.

³⁸ Juhtum M.7962 *ChemChina/Syngenta*, komisjoni 5. aprilli 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/ejojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7962.

³⁹ Juhtum M.8084 *Bayer/Monsanto*, vt IP/17/2762, 22. august 2017, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-2762_en.htm. Lõplik otsus võeti vastu 21. märtsil 2018, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2282_en.htm.

komisjon teinud tihedat koostööd teiste konkurentsiasutustega, eelkõige Ameerika Ühendriikide justiitsministeeriumiga ning Austraalia, Brasiilia, Kanada ja Lõuna-Aafrika konkurentsiasutustega.

Konkurentsivõimeliste sisendihindade kindlustamine Euroopa tööstuste jaoks

2017. aasta aprillis keelas komisjon ELi ühinemismääruse alusel ära kavatsetava Cemex Croatia ülevõtmise HeidelbergCementi ja Schwenki poolt⁴⁰. Komisjonil oli alust kahtlustada, et kõnealune ülevõtmine pärsiks halli tsemendi turgudel märkimisväärselt konkurentsi ja suurendaks Horvaatias hindu.

Kõnealune ülevõtmine oleks kõrvaldanud konkurentsi ettevõtjate vahel, kes konkureerisid tihedalt Horvaatia tsemendiklientide pärast, ja võis tekitada turgu valitseva seisundi. Osaliste ühendatud turuosad oleksid olnud ligikaudu 45–50 % ja mõnes riigi osas oleksid ulatunud üle 70 %. Pärast põhjalikku uurimist jõudis komisjon järeldusele, et väljapakutud kaitsemeede ei ole piisav, et korvata konkurentsi, mis ühinemisega kaoks.

Tsement on ehitustööstuse oluline sisend, mis loob Horvaatias palju töökohti ja mis on viimastel aastatel kannatanud. Komisjon võttis meetmeid, et kaitsta kliente ja hoida ära kõrgemate sisendihindade ebasoodsad mõjud sellele olulisele sektorile.

5. Majanduskasvu edendamine võrgutööstustes konkurentsi kaitsmise kaudu

Energiasektoris jätkab komisjon tööd Euroopa energialiidu saavutamise suunas. Selles liidus saab puhast energiat jaotada vabalt ja turvaliselt. Energiavarustuskindlus, taskukohaste hindadega energia ettevõtetele ja tarbijatele ning energeetika minimaalne keskkonnamõju on Euroopa majanduse jaoks üliolulised.

Riigiabimeetmed, mille eesmärk on tagada energiavarustuskindlus Euroopa kodanikele ja ettevõtetele

Komisjoni 2016. aasta võimsuse tagamise mehhanismide sektoriuring⁴¹ on olnud komisjoni ja liikmesriikide vahelise tiheda koostöö aluseks, tagamaks, et võimsuse tagamise mehhanismid oleksid hästi välja töötatud ja eesmärgipärased. 2017. aastal algatas komisjon sektoriuringu aruande järelduste põhjal jõustamismeetmed ja tegi lõpliku otsuse Prantsusmaa võimsuse tagamise mehhanismi kohta⁴². Lisaks kiideti heaks esimene ühine võimsuse tagamise mehhanism Iirimaa ja Põhja-Iirimaa jaoks⁴³. See

võimsuse tagamise mehhanism on avatud kõikidele võimalikele võimsuse pakkujatele, sealhulgas tarbimiskajale, kogu saart hõlmaval turul. Lisaks, tihedas koostöös asjakohaste riiklike

⁴⁰ Juhtum M.7878 *HeidelbergCement / Schwenk / Cemex Hungary / Cemex Croatia*, komisjoni 5. aprilli 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil

http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7878.

⁴¹ 16. novembril 2016. aastal avaldas komisjon võimsuse tagamise mehhanismide sektoriuringu lõpliku aruande, vt IP/2016/4021, 16. november 2016 http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-4021_et.htm.

⁴² Juhtum SA.40454, Lisavõimsuse pakkumus Bretagne'is, lisateave: IP/17/1325, 15. mai 2017, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1325_en.htm.

⁴³ Juhtum SA.44464 *Iirimaa võimsuse tagamise mehhanism: varustuskindluse valikuvõimaluse kava*, komisjoni 24. novembri 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44464, ja juhtum SA.44465, *Põhja-Iirimaa võimsuse tagamise mehhanism: varustuskindluse valikuvõimaluse kava*, komisjoni 24. novembri 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44465. Lisateave: IP/17/4944, 24. november 2017, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4944_en.htm.

ametiasutustega jätkas komisjon selle tagamist, et kuus täiendavat võimsuse tagamise mehhanismi⁴⁴ Belgias, Prantsusmaal, Saksamaal, Kreekas, Itaalias ja Poolas – kus elab üle poole ELi rahvastikust – oleksid hästi väljatöötatud ja vastaksid ELi riigiabieskirjade rangetele kriteeriumidele, eelkõige komisjoni 2014. aasta

keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistele⁴⁵. Eelkõige toimub abi andmine pakkumismenetluste kaudu, mis on avatud kõikidele tehnoloogilistele lahendustele, millega on võimalik pakkuda soovitud teenuseid, sealhulgas tarbimiskaja. Need jõustamismeetmed täiendavad komisjoni energialiidu strateegiat⁴⁶, et pakkuda Euroopas kindlat, säästvat ja konkurentsivõimelist energiat.

Avatud ja lõimitud gaasiturude edendamine

2017. aastal jätkas komisjon Gazpromi äritegevuse uurimist Kesk- ja Ida-Euroopas⁴⁷. Komisjoni esialgse hinnangu kohaselt rikkus Gazprom ELi konkurentsieskirju, järgides Kesk- ja Ida-Euroopa gaasiturgude jagamise üldstrateegiat.

Gazprom on pakkunud välja kohustused, et lahendada komisjoni tõstatatud konkurentsiprobleemid. Komisjon leidis, et Gazpromi pakutud kohustused lahendavad tõstatatud konkurentsiprobleemid, ja otsustas need turul järele kontrollida. 2017. aasta märtsis kutsus komisjon kõiki huvirühmi üles esitama seisukohti Gazpromi pakutud kohustuste kohta ning sai suurel arvul märkusi ja ettepanekuid⁴⁸. Turukontrolli käigus saadud märkuste valguses võib komisjon paluda teha kõnealustes kohustustes muudatusi, et seejärel võtta vastu otsus, millega muudab kohustused Gazpromile õiguslikult siduvaks. Kui äriühing võetud kohustusi ei täida, siis võib komisjon määrata trahvi, mis moodustab kuni 10 % äriühingu käibest kogu maailmas, ilma et peaks tõendama ELi konkurentsieskirjade rikkumist.

Samuti uuris komisjon edasi turulepääsu piiramist Bulgaaria gaasiturul turgu valitsevat seisundit omava ettevõtja Bulgarian Energy Holding (BEH) poolt⁴⁹.

Võrdsetel alustel konkurents Euroopa energiaturgudel

Lisaks mängivad riigiabieskirjad võtmerolli ELi edasipüüdlike energia- ja kliimaeesmärkide täitmisel maksumaksjatele võimalikult väikese hinnaga ja ilma ühtsel turul konkurentsi lubamatult moonutamata. Eelkõige on komisjoni keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistega⁵⁰ nähtud alates 2017. aastast taastuvate energiaallikate toetamiseks ette konkureerivad enampakkumised. Need enampakkumised peavad põhinema selgetel, läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel. Selle nõudega tagatakse, et avaliku sektori vahendite kasutamine on piiratud ja et ei ole ülemäärast hüvitamist.

Näiteks juulis kiitis komisjon ELi riigiabieskirjade alusel Ungari uue toetuskava taastuvallikatest toodetud elektrienergia jaoks⁵¹. Selle kava kohaselt on abikõlblikud mitmed tehnoloogilised lahendused ja erineva suurusega tootmisettevõtted. Üle 1 MG võimsusega

⁴⁴ Vt IP/18/682, 7. veebruar 2018, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-682_en.htm.

⁴⁵ Vt IP/14/400, 9. aprill 2014, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-400_en.htm.

⁴⁶ Lisateave: https://ec.europa.eu/commission/priorities/energy-union-and-climate_et.

⁴⁷ Juhtum AT.39816, *Tootmisetapi gaasitarbed Kesk- ja Ida-Euroopas*, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39816.

⁴⁸ Vt IP/17/555, 13. märts 2017, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-555_et.htm.

⁴⁹ Juhtum AT.39849, *BEH gaas*, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39849.

⁵⁰ Komisjoni teatis *Keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunised aastateks 2014–2020*, ELT C 200, 28.6.2014, lk 1, kättesaadav aadressil [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52014XC0628\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52014XC0628(01)).

⁵¹ SA.44076, *Taastuvate energiaallikate toetuskava – METÁR*, komisjoni 11. juuli 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44076.

käitised ja tuuleenergia seadmed valitakse välja tehnoloogiliselt neutraalse konkurentsipõhise hankemenetluse käigus.

Septembris kiitis komisjon ELi riigiabieskirjade alusel heaks neli kava, mille eesmärk on toetada Prantsusmaal elektrienergia tootmist maismaa tuuleparkides ning päikeseenergiast nii hoonetes kui ka maa peal⁵². Need kavad võimaldavad Prantsusmaal toota üle seitsme gigavati lisaenergiat taastuvatest energiaallikatest, aidates tal saavutada oma 2020. aasta eesmärki – toota 23 % energiavajadusest taastuvatest energiaallikatest. Lisaks leidis komisjon novembris, et Hispaania taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia toetuskava vastab ELi riigiabi eeskirjadele⁵³. Selle kavaga toetatakse elektrienergia tootmist taastuvatest energiaallikatest, väga tõhusast soojus- ja elektrienergia koostootmisest ning jäätmetest. See kava aitab Hispaanial üle minna vähese CO₂-heitega, keskkonnasäästlikule energiavarustusele.

Kõikide nende kavade juurde kuulub üksikasjalik hindamisplaan nende mõju hindamiseks. Hindamiste lõpptulemused tuleb esitada komisjonile.

Tõhus energialiit vajab tublisid ja uuenduslikke tehnoloogiapakkujaid, kes peaksid saama konkureerida võrdsetel alustel. Üheks näiteks on Prantsusmaa tuumaenergia tehnoloogia pakkuja Areva restruktureerimine⁵⁴. 2018. aasta jaanuaris muutis Areva oma nime Orenoks.

Areva restruktureerimine

2016. aastal teavitas Prantsusmaa komisjoni restruktureerimise kavast, et taastada Areva konkurentsivõime ja parandada selle finantsseisundit. Kõnealune kava sisaldas riigiabi avaliku sektori kapitalisüsti näol väärtusega üle 4 miljardi euro.

Finantsraskustes ettevõtted võivad saada riigiabi ainult pikaajalise elujõulisuse taastamise eesmärgil. Raskustes olevatele ettevõtetele abi andmine avaldab konkurentsile moonutavat mõju, sest see hoiab kunstlikult turul ettevõtet, mis oleks vastasel juhul turult kadunud. Seepärast võib sellist abi anda ainult rangetel tingimustel.

Komisjon analüüsis, kas kavandatavad avaliku sektori kapitalisüstid ettevõttesse ei sea Arevat tema konkurentidega võrreldes soodsamasse olukorda, finantseerides teda tingimustel, mis ei ole turul kättesaadavad. 2017. aasta jaanuaris võttis komisjon vastu kaks otsust: ühe otsusega kiideti heaks riigiabi andmine päästmise eesmärgil (juhtum SA.46077) ja teise otsusega restruktureerimisabi andmine (juhtum SA.44727) Areva kontsernile. Komisjon järeldas, et Prantsusmaa kavad on kooskõlas ELi riigiabi eeskirjadega ja võimaldavad ettevõttel muutuda elujõuliseks ilma ühtsel turul konkurentsi põhjendamatult moonutamata. Prantsuse ametiasutused esitavad komisjonile regulaarselt järelevalvearuandeid, tagamaks, et restruktureerimiskava rakendatakse täielikult ja vastavalt komisjoni otsusele, kuni Areva restruktureerimise lõppemiseni 2019. aastal.

Kava hõlmas Areva tuumareaktorite ettevõtte võõrandamist Prantsuse energiaettevõttele EDF ning kavandatava tehingu pidi komisjon ELi ühinemiskontrollieeskirjade alusel üle vaatama. 2017. aasta mais leidis komisjon, et kõnealune tehing vastas ühinemismääruse konkurentsinoüetele.

⁵² Juhtumid SA.46552, SA.47753, SA.48066 ja SA.48238, vt IP/17/3581, 29. september 2017, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3581_en.htm.

⁵³ Juhtum SA.40348 *Toetus elektrienergia tootmiseks taastuvatest energiaallikatest, soojus- ja elektrienergia koostootmisest ning jäätmetest*, komisjoni 10. novembri 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_40348.

⁵⁴ Juhtum SA.44727 *Restruktureerimisabi Arevale*, komisjoni otsus, 10. jaanuar 2017, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44727 ja juhtum M.7764 *EDF / Areva tuumareaktorite ettevõtte*, komisjoni otsus, 29. mai 2017, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7764.

Niisuguste keeruliste restruktureerimiste puhul aitavad sellised konkurentsi tagamise vahendid nagu ühinemiste ja riigiabi andmise kontrollid tagada, et turud motiveerivad ka edaspidi ettevõtjaid olema tõhusad ja uuenduslikud, mis toob kasu ELi majapidamistele ja ettevõtetele.

Lisaks kiitis komisjon 2017. aasta märtsis riigiabieeskirjade alusel heaks Ungari toetuse kahe uue tuumareaktori ehitamiseks Paksi linna (Paks II)⁵⁵. Uued reaktorid asendavad neli reaktorit, mis Paksis praegu töötavad. Praegused reaktorid ehitati 1980ndatel aastatel ja annavad praegu ligikaudu 50 % Ungari kodumaisest elektritoodangust. ELi aluslepingute kohaselt võivad liikmesriigid vabalt otsustada oma energiaallikate jaotuse üle ja neil on võimalik investeerida tuumaenergia tehnoloogiasse. Komisjoni ülesanne on tagada, et riigiabi tekitaks energiaturul võimalikult vähe konkurentsimoontusi. Komisjoni korraldatud uuringu käigus võttis Ungari valitsus omale olulisi kohustusi, mistõttu oli komisjonil võimalik investeering heaks kiita.

Konkurentsivõimelise ja tõhusa transpordisektori edendamine

Transpordisektor on Euroopa leibkondade jaoks üks olulisemaid sektoreid: transpordiga seotud kaubad ja teenused moodustavad elamispinna seotud kulutuste järel leibkonna suuruselt teise kuluartikli⁵⁶. Transporditeenuste konkurentsivõimelised hinnad on otseselt olulised miljonitele eurooplastele. Komisjon tegeleb kõikide transpordiliikide puhul aktiivselt tiheda konkurentsi edendamisega ja konkurentsimoontuste lahendamisega.

Õhutranspordisektor on ELis ikka veel väga killustunud ja selle täiendava tugevdamise vajadust tõendas mitme ELi lennuettevõtja maksejõuetuks muutumine 2017. aastal. Sellel taustal vaatas komisjon üle teatavate Air Berlini varade omandamise Lufthansa⁵⁷ ja easyJeti⁵⁸ poolt. Kui komisjoni uurimine alles käis, tühistas Lufthansa 13. detsembril NIKI tehingu, mis viis selleni, et NIKI teatas samal päeval oma maksejõuetusest.⁵⁹ Lõpuks kiitis komisjon 21. detsembril heaks Lufthansa ja Air Berlini vahelise tehingu ülejäänud osa tingimusel, et võetakse asjakohased kaitsemeetmed.⁶⁰ Selles kontekstis on oluline, et võlausaldajate komiteed ja pankrotihaldurid ei alahindaks ohtu, et tehingut võidakse mitte sõlmida regulatiivsetel alustel (sealhulgas, kuid mitte ainult riigiabi- ja ühinemiskontrollieeskirjade alusel). Maksejõuetu ettevõtte võimalik omandaja võib võtta teatud ajutisi meetmeid, et säilitada maksejõuetu ettevõtte elujõulisus, kuid need meetmed peavad olema kooskõlas ühinemismäärusega.

ELi raudteekaubaveo turg liberaliseeriti 2007. aastal. Sellest alates on komisjon töötanud selle nimel, et viia lõpule raudteeteenuste ühtse turu rajamine, sealhulgas tagades selleks raudteefrastruktuuri sõltumatu haldamise ja soodustades investeeringuid liikmesriike

⁵⁵ Juhtum SA.38454 *Võimalik abi Paksi tuumaelektrijaama jaoks*, komisjoni 6. märtsi 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38454.

⁵⁶ Allikas: Eurostat. Vt http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Archive:Household_consumption_expenditure_-_national_accounts

⁵⁷ Juhtum M.8633 *Lufthansa / teatavad Air Berlini varad*. Lisateavet leiab aadressilt http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8633.

⁵⁸ Juhtum M.8672 *easyJet / teatavad Air Berlini varad*. Lisateavet leiab aadressilt http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8672.

⁵⁹ NIKI võlausaldajate komitee otsusel müüdi NIKI varad 2018. aasta jaanuaris selle asutajale hr Niki Laudale ning ettevõtte sai uue kaubamärgi – Laudamotion.

⁶⁰ Juhtum M.8633 – *Lufthansa / teatavad Air Berlini varad*, komisjoni 21. detsembri 2017. aasta otsus vastavalt nõukogu määruse nr 139/2004 artikli 6 lõike 1 punktile b koostoimes artikli 6 lõikega 2 ning Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artiklile 57, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5402_en.htm.

ühendavatesse raudteedesse. Seoses sellega on ELi konkurentsieeskirjade täitmise tagamine oluline, tagamaks, et regulatiivseid tõkkeid ei asendataks turgu valitseva seisundiga raudtee-ettevõtjate konkurentsivastase tegevusega, mis takistaks ELil saavutada oma raudteetranspordialaseid eesmärke.

Komisjon trahvis Leedu raudtee-ettevõtjat konkurentsi pärssimise eest raudteekaubaveo turul⁶¹

Komisjoni uuringus järeldati, et Leedu turgu valitsevat seisundit omava riikliku raudtee-ettevõtja – kes vastutab nii raudteeinfrastruktuuri kui ka -transpordi eest – tegevus pärssis konkurentsi raudteekaubaveo turul, kui ta lammutas ära 19 km pikkuse raudteeosa, mis ühendas Leedut ja Lätit, takistades niiviisi Leedu raudtee suurkliendil kasutamast teise raudtee-ettevõtja teenuseid. Leedu raudtee-ettevõtja ei suutnud esitada raudteeosa eemaldamise kohta mitte ühtki objektiivset põhjust.

Komisjon otsustas trahvida Leedu raudtee-ettevõtjat Leedu raudteeinfrastruktuuri haldamisel oma turgu valitseva seisundi kuritarvitamise eest 27,9 miljonit eurot. Lisaks käskis komisjon Leedu raudtee-ettevõtjal ehitada lammutatud raudteeosa uuesti tagasi.

Juunis kiitis komisjon riigiabieeskirjade alusel heaks restruktureerimisabi Kreeka raudtee-ettevõtjatele OSE ja TRAINOSE⁶². Ettevõtjatele OSE ja TRAINOSE ette nähtud abimeetmete puhul, mille komisjon leidis olevat kooskõlas ELi riigiabieeskirjadega, võttis komisjon eelkõige arvesse neid raskusi, millega Kreeka raudteesektor silmitsi seisab, ja seda, kuivõrd oluline on elanikkonna jaoks hästitoimiv raudteeteenus. Nendel meetmetel on õiguspärane eesmärk hoida ära tõsised Kreeka majandushäired ja ühtsel turul ei moonutata põhjendamatult konkurentsi. Kõnealune abi soodustab ka TRAINOSE tulevast erastamist, mis peaks eelduste kohaselt toetama Kreeka raudteeturu avamist konkurentidele ja mõjuma soodsalt transporditeenuste kvaliteedile. Lisaks võttis komisjon vastu otsuse, milles leidis, et Bulgaaria toetusmeetmed riigi omanduses olevale ja turgu valitsevat seisundit omavale raudtee-ettevõtjale BDZ on kooskõlas ELi riigiabieeskirjadega⁶³.

Nii ettevõtjatega OSE ja TRAINOSE seotud otsused kui ka otsus BDZle ette nähtud Bulgaaria toetusmeetme kohta näitavad, kuidas riigiabikontroll saab aidata lahendada probleeme võlgadega, mis on mõnel turgu valitsevat seisundit omaval raudtee-ettevõtjal. Riigiabieeskirjad võimaldavad liikmesriikidel aidata sellistel ettevõtjatel hoida ära tõsiseid finantsraskusi või personali märkimisväärset vähendamist, samal ajal hõlbustavad riigiabieeskirjad üleminekut avatud ja konkurentsivõimelisele raudteeturule, mis toob kasu nii tarbijatele kui ka maksumaksjatele.

⁶¹ Juhtum AT.39813 Balti raudtee, komisjoni 2. oktoobri 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39813.

⁶² Juhtum SA.32543 Meetmed OSE kontserni heaks ja juhtum SA.32544 Kreeka raudteekontserni TRAINOSE S.A. restruktureerimine, vt IP/17/1661, 16. juuni 2017, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1661_en.htm.

⁶³ Juhtum SA.31250 Bulgaaria meede ettevõtjatele BDZ Holding EAD SA, BDZ Passenger EOOD ja BDZ Cargo EOOD, komisjoni 16. juuni 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_31250.

Kartellidevastane võitlus ELi konkurentsivõime toetamiseks

Autokaubavedu on Euroopa transpordisektori oluline osa ja selle konkurentsivõime oleneb veokite hindadest.

Komisjon trahvis Scaniat kartellis osalemise eest⁶⁴

Septembris määras komisjon 880 miljoni euro suuruse trahvi Scaniale kartellis osalemise eest keskmiste (kaaluga vahemikus 6–16 tonni) ja raskeveokite (kaaluga üle 16 tonni) tootmise turul. 2016. aasta juulis jõudis komisjon veokite kartelliga seoses kokkuleppeotsusele ettevõtjatega MAN, DAF, Daimler, Iveco ja Volvo/Renault⁶⁵. Scania otsustas, et ta ei lahenda seda kartellijuhtumit koos komisjoniga, erinevalt ülejäänud viiest osalisest. Seetõttu viidi komisjoni uurimine Scania suhtes läbi tavapärase kartellimenetluse raames.

Esimese ringmajanduse kartellijuhtumina määras komisjon veebruaris⁶⁶ ühtekokku 68 miljoni eurose trahvi neljale Euroopa autode pliikude jäätmete ringlussevõtu ettevõtjale (Campine, Eco-Bat Technologies, Johnson Controls ja Recylex), sest nad osalesid aastatel 2009–2012 kartellis, et määrata kindlaks autode pliikude jäätmete ostuhinnad Belgias, Prantsusmaal, Saksamaal ja Madalmaades.

Lisaks on komisjon korraldanud mitu uurimist autovaruosade sektoris ja trahvinud kolmes kartellis⁶⁷ osalenud ettevõtjaid ühtekokku 220 miljoni euro suuruse summaga. Autovaruosade kartellid suurendavad autotootjate sisendikuluseid ning niiviisi kahjustavad mootorsõidukite sektori konkurentsivõimet ja tõstavad kunstlikult hinda, mida maksavad autosid ostvad Euroopa tarbijad.

Lihtsustatud eeskirjad avaliku sektori investeringuteks sadamatesse ja lennujaamadesse, kultuuri ning äärepoolseimatesse piirkondadesse

Komisjon on suunanud oma riigiabikontrollialased jõupingutused suurtele juhtumitele, mis avaldavad konkurentsile ühtsel turul märkimisväärset mõju, et see tooks tarbijatele maksimaalset kasu. Seoses sellega võimaldas üldine grupierandi määrus⁶⁸, mis võeti riigiabi ajakohastamise algatuse⁶⁹ raames vastu 2014. aastal, liikmesriikidel rakendada suurt valikut riigiabimeetmeid ilma komisjoni eelneva heakskiiduta. 2017. aastal laiendas komisjon kõnealuse määruse kohaldamisala sadamatele ja lennujaamadele⁷⁰. Lisati ka mitu uut

⁶⁴ Vt IP/17/3502, 27. september 2017, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3502_en.htm.

⁶⁵ Juhtum AT.39824, *Veokid*, komisjoni 19. juuli 2016. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39824.

⁶⁶ Juhtum 40018, *Autoakude ringlussevõtt*, komisjoni 8. veebruari 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40018.

⁶⁷ Juhtumid: AT.4000, *Termosüsteemid*, komisjoni 8. märtsi 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39960; AT.40013, *Tuledesüsteem*, komisjoni 21. juuni 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil

http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40013; AT.39881, *Sõitja turvasüsteemid*, komisjoni 22. novembri 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil

http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39881.

⁶⁸ Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014, 17. juuni 2014, ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks, ELT L 187, 26.6.2014, kättesaadav aadressil: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.187.01.0001.01.ENG.

⁶⁹ Lisateave: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/index_en.html.

⁷⁰ Komisjoni 14. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/1084, millega muudetakse määrust (EL) nr 651/2014 sadama- ja lennujaamataristule antava abi, kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antavast abist teavitamise künnise, spordi- ja mitmeotstarbelise vaba aja veetmise taristule antava abi ja äärepoolseimaid piirkondi käsitlevate regionaalse tegevusabi kavade osas ning millega muudetakse määrust (EL) nr 702/2014

lihtsustust muudes valdkondades. Näiteks uurib komisjon ainult suuremaid riigiabi juhtumeid, kus on kasutatud suuremat abisummat kultuuriprojektide jaoks-

Uued riigiabi meetmed: komisjon lihtsustab eeskirju avaliku sektori investeeringuteks sadamatesse ja lennujaamadesse, kultuuri ning äärepoolseimatesse piirkondadesse

Lennujaamade puhul võivad liikmesriigid nüüd täieliku õiguskindlusega ja ilma komisjoni eelneva kontrollita teha avaliku sektori investeeringuid piirkondlikesse lennujaamadesse, mille aastane reisijate maht on kuni 3 miljonit. See hõlbustab avaliku sektori investeeringuid enam kui 420 lennujaama kogu ELis (mis moodustab ligikaudu 13 % lennuliiklusest). Lisaks võimaldab määrus ametiasutustel katta väikeste lennujaamade (kuni 200 000 reisijat aastas) tegevuskulusid. Väikesed lennujaamad moodustavad peaaegu poole kõikidest ELi lennujaamadest, kuid nende kaudu toimub alla 1 % lennuliiklusest. Need ei pruugi alati olla nii kasumlikud kui suuremad lennujaamad, kuid võivad mängida olulist rolli teatud piirkonnale juurdepääsu tagamisel, samuti ei ole tõenäoline, et need moonutaksid konkurentsi ELi ühtsel turul.

Sadamate puhul võivad liikmesriigid nüüd täieliku õiguskindlusega ja ilma komisjoni eelneva kontrollita teha avaliku sektori investeeringuid meresadamatesse kuni 150 miljoni euro ja siseveesadamatesse kuni 50 miljoni euro ulatuses. Siia kuuluvad ka süvendamiskulud, mida teatud sadamad peavad kandma, et hoida laevateed piisavalt sügavad, et laevad saaksid silduda. Sadamatele on need kulud nende geograafilise asendi tõttu mittekaubeldavad, olenemata sellest, kui tõhusad ja konkurentsivõimelised need on.

6. Õiglasema ühtse turu nimel konkurentsimoonutuste lahendamine maksustamis- ja finantssektoris

Et ELi ühtset turgu usaldataks, on vaja luua ettevõtjatele konkureerimiseks võrdsed tingimused ka maksustamise valdkonnas. Näiteks ei saa liikmesriigid teha maksusoodustusi hargmaiste ettevõtete kontsernidele, mis ei ole kättesaadavad eraldiseisvatele äriühingutele (tihti kohalikud ettevõtted), kuna see moonutaks tõsiselt konkurentsi.

2017. aasta oktoobris jõudis komisjon järeldusele, et Luksemburg tegi ebaseaduslikke maksusoodustusi Amazonile⁷¹.

Valikuliste maksusoodustuste lõpetamine: otsus Amazoni kohta

Pärast põhjalikku uurimist, mis algatati 2014. aasta oktoobris, jõudis komisjon järeldusele, et Luksemburgi 2003. aastal tehtud maksualase eelotsusega, mida pikendati 2011. aastal, vähendati Amazoni poolt Luksemburgis makstavat maksu ilma ühegi seadusliku põhjendusega.

Kõnealune eelotsus võimaldas Amazonil paigutada valdava enamuse oma Amazoni kontserni ettevõttest (Amazon EU, keda maksustatakse Luksemburgis) saadud tuludest ümber mittemaksustatavasse ettevõttesse (Amazon Europe Holding Technologies) ilma ühegi seadusliku põhjendusega. Kontserni kuuluvate ettevõtete vahelistele tehingutele tuleb määrata hind, mis kajastab majanduslikku reaalsust. See tähendab, et samasse kontserni kuuluva kahe ettevõtte vahelised maksed tuleks teha kooskõlas kokkulepetega, mida rakendatakse eraldiseisvate ettevõtete vaheliste äritingimuste puhul (reaalituruväärtuse põhimõte).

Komisjoni uurimine näitas, et litsentsitasude määra, mille kiitis heaks eelotsus, oli suurendatud ja see ei kajastanud majanduslikku reaalsust. Sellest tulenevalt neid tulusid ei maksustatud. Õigupoolest võimaldas kõnealune eelotsus Amazonil vältida maksustamist peaaegu kolmveerandilt tuludelt, mis ta

abikõlblike kulude arvutamise osas, ELT L 156, 20.6.2017, kättesaadav aadressil <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1497952641554&uri=CELEX:32017R1084>.

⁷¹ Juhtum SA.38944, *Väidetav abi Amazonile*, komisjoni 4. oktoobri 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38944.

teenis kõikidelt Amazoni müükidelt ELis. Selle põhjal tegi komisjon järelduse, et kõnealune eelotsus andis Amazonile valikulise majanduseelise.

Eraldiseisev ettevõtte, mis asus samuti Luksemburgis ja mille suhtes kehtisid samad riiklikud maksuseadused, oleks pidanud samade tulude puhul maksma neli korda nii palju makse kui maksis Amazon. Seega andis kõnealune eelotsus

Amazonile konkurentsieelise, mis ei olnud kättesaadav sarnastele ettevõtjatele. Seetõttu oli tegemist ebaseadusliku riigiabiga.

Luksemburg peab Amazonilt tagasi nõudma maksmata jäänud maksud ligikaudu 250 miljoni euro suuruses summas, lisaks intressid. See summa on kaheksa aasta kohta, mille jooksul Amazon juhendus kõnealusest eelotsusest, et määrata kindlaks oma äriühingu tulumaksukohustus Luksemburgis. Nüüd peavad Luksemburgi maksuasutused määrama kindlaks täpse summa, võttes aluseks komisjoni otsuses esitatud meetodi.

26. oktoobril algatas komisjon põhjaliku uurimise Ühendkuningriigi kava suhtes, millega vabastatakse hargmaiste ettevõtete kontsernide teatud tehingud maksustamise vältimist käsitlevate riiklike eeskirjade kohaldamisest.⁷² Ühendkuningriigis kehtiva kontsernisisese rahastamise erandiga vabastatakse ümberjaotamisest välismaiste kontrollitavate äriühingute tulu, mille saab *offshore*-tütarettevõtte mõnelt teiselt kontserni kuuluvalt välismaiselt äriühingult. Selles etapis on komisjonil kahtlusi, kas kõnealune erand on kooskõlas Ühendkuningriigi välismaiseid kontrollitavaid äriühinguid käsitlevate eeskirjade üldise eesmärgiga, milleks on Ühendkuningriigis maksustamise eesmärgil paigutada ümber tulu, mis on kunstlikult viidud üle Ühendkuningriigi emaettevõtete *offshore*-tütarettevõtetele. Käesoleval etapil leiab komisjon, et Ühendkuningriik peaks kohaldama kuritarvituste vastast reeglit kõikide ettevõtjate suhtes, kes kunstlikult juhivad tulu kõrvale, sealhulgas nende ettevõtjate suhtes, kes teenivad tulu kontsernisisest rahastamisest, sest nad on kõnealuse meetme eesmärki arvestades kõik samaväärses faktilises ja õiguslikus olukorras.

18. detsembril algatas Euroopa Komisjon põhjaliku uurimise seoses *Inter IKEA* – üks kahest IKEA tegevust juhtivast kontsernist – maksustamisalase kohtlemisega Madalmaade poolt.⁷³ *Inter IKEA Systems* – *Inter IKEA* kontserni kuuluv Madalmaade üksus – registreerib üle kogu maailma asuvate IKEA kaupluste poolt makstud frantsiisitasudest saadud kõik tulud. Komisjoni uurimine on seotud kahe eelotsusega, mille Madalmaade maksuasutused tegid 2006. ja 2011. aastal ja mis on märkimisväärselt vähendanud *Inter IKEA Systems* maksustatavaid tulusid Madalmaades. Käesoleval etapil leiab komisjon, et nende kahe eelotsusega heaks kiidetud maksualane kohtlemine võis *Inter IKEA Systems*ile kaasa tuua valikulise soodustuse, mis ei ole kättesaadav teistele ettevõtjatele, kelle suhtes kehtivad samad Madalmaade riiklikud maksueeskirjad.

Finantseerimisettevõtted pakuvad grupisiseseid finantsteenuseid ja nende tuluks on tasu finantstegevuse eest. Kõnealune tasu peab olema kooskõlas reaalturuväärtuse põhimõttega. See teema on olnud üks komisjoni peamisi uurimisvaldkondi alates ajast, mil ta hakkas uurima liikmesriikide eelotsustega seotud tavadid. Töödokumendis, mis avaldati kõnealuse

⁷² Riigiabi juhtum SA.44896 – Ühendkuningriik – *Võimalik riigiabikava seoses Ühendkuningriigis kehtiva välismaiste kontrollitavate äriühingute kontsernisisese rahastamise erandiga*, komisjoni 26. oktoobri 2017. aasta otsus, kiri on kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3&case_title=cfc ja pressiteade aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4201_en.htm.

⁷³ Riigiabi juhtum SA.46470 – Madalmaad – *Võimalik riigiabi Inter Ikeala*, komisjoni 18. detsembril 2017. aasta otsus (varsti kättesaadav). Lisateave: IP/17/5343, 18. detsember 2017, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5343_en.htm.

uurimise käigus 2016. aasta juunis, väljendati muret, et mõnede finantseerimisettevõtetele ette nähtud eelotsustega kiidetakse heaks väga madalad marginaalid ja madal maksustatav väärtus⁷⁴.

Konkurentsi peadirektoraat toetas Luksemburgi ja Küprost nende püüdlustes muuta oma maksueeskirju, et hoida ära põhjendamatud soodustused finantseerimisettevõtetele. Luksemburg muutis 2016. aasta lõpus riikliku haldusalase ringkirja teel oma finantseerimisettevõtete eeskirju⁷⁵. Kõnealused eeskirjad jõustusid 1. jaanuaril 2017. Niisamuti tegi Küpros 30. juuni 2017. aasta ringkirja abil muudatused riiklikesse eeskirjadesse, et muuta finantseerimisettevõtete maksualane kohtlemine rangemaks.

Ühinemiskontroll tegeliku monopoli ärahoidmiseks finantssektoris

Euroopa majandus oleneb hästitoimivatest finantsturgudest. See ei ole oluline ainult pankade ja teiste finantsinstitutsioonide jaoks. Kogu majandus saab kasu, kui ettevõtted suudavad konkureerivatel finantsturgudel raha teenida.

2017. aasta märtsis keelas komisjon ELi ühinemismääruse alusel ära Deutsche Börse ja London Stock Exchange Groupi kavandatava ühinemise⁷⁶. Kavandatav ühinemine oleks ühendanud Euroopa kahe suurima väärtpaberibörsi operaatori tegevuse. Nad omavad Saksamaa, Itaalia ja Ühendkuningriigi väärtpaberibörse ning mitut Euroopa suurimat kliiringukoda. Komisjoni uurimise tulemusel jõuti järeldusele, et kõnealune ühinemine oleks tekitanud tegeliku monopoli turgudel, kus kliiritakse fikseeritud tootlusega instrumente.

Kliirimisteenused tagavad tehingute sooritamise väärtpaberibörsidel. Kliirimisteenuseid pakuvad kliiringukojad, kes tegutsevad kahe kaupleva poole – müüja ja ostja – vahel vahendajana ning võtavad enesele kummagi poole maksejõuetusrisi teise poole suhtes. Seega on kliiringukojad finantsturgude stabiilsuse jaoks hädavajalikud. Need hoiavad ära dominoefekti, kui üks pool muutub maksejõuetuks. Komisjoni otsus aitab seega säilitada tõhusat konkurentsi finantstaristute turul.

Riigiabikontroll võrdsete tingimuste kaitsmiseks pangandussektoris

Pangandussektori pakutavaid finantsteenuseid kasutavad nii tarbijad kui ka ettevõtted. Euroopa vajab tugevat pangandussüsteemi, mis suudab pikaajaliselt toetada majanduskasvu, ning panku, millel on tõhusad ärimudelid ja mis saavad anda ettevõtetele laenu, et need saaksid kasvada ja luua uusi töökohti.

Finantsturgude ebakindlus, mille vallandas 2008. aasta finantskriis, nõudis valitsuste sekkumist, et taastada finantssektori stabiilsus ja hoida ära süsteemne kriis. Komisjon kohaldab riigiabieeskirju koos pangandusliidu reeglitega. Et kindlustada võrdsed tingimused finantssektorile avaliku sektori toetuse andmise hindamisel, teeb komisjon põhjaliku analüüsi riigiabi mõju kohta, tagades, et maksumaksjad ei peaks panustama rohkem kui tõesti vajalik, ning arvestades samuti, et abi andmine ei tekitaks põhjendamatut konkrentsimoonutust.

⁷⁴ „DG Competition working paper on state aid and tax rulings, Internal Working Paper – Background to the High Level Forum on State Aid of 3 June 2016“, kättesaadav aadressil

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/working_paper_tax_rulings.pdf.

⁷⁵ Toetuste direktori ringkiri, L.I.R. n° 56/1–56bis/1, 27. detsember 2016, kättesaadav aadressil

<http://www.impotsdirects.public.lu/content/dam/acd/fr/legislation/legi16/circulaire16-56bis1-27122016.pdf>.

⁷⁶ Juhtum M.7995, *Deutsche Börse / London Stock Exchange Group*, komisjoni 29. märtsi 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7995.

2017. aasta juunis pärast Euroopa Keskpannga otsust, milles leiti, et Banca Popolare di Vicenza ja Veneto Banca olid pankrotti minemas või tõenäoliselt pankrotti minemas, ning pärast ELi Ühtse Kriisilahendusnõukogu otsust, et ühtse kriisilahenduskorra kohane kriisilahenduse meede ei olnud kummagi panga puhul avalikes huvides, tuli mõlemad pangad likvideerida vastavalt Itaalia riiklikule maksejõuetusmenetlusele. Seoses sellega otsustas Itaalia, et nende pankade tegevuse lõpetamine avaldab tõsist mõju reaalmajandusele, ja otsustas anda riiklikku tuge pankade tegevuse nõuetekohaseks lõpetamiseks.

Pärast Itaalia asjakohase teate hindamist kiitis komisjon riigiabieskirjade alusel heaks riikliku toe, mille eesmärk oli hõlbustada mõlema panga likvideerimist ja pangandusturult lahkumist riiklike vastavalt maksejõuetust käsitlevatele õigusnormidele⁷⁷. Väljaspool kriisilahendusraamistikku nähakse ELi eeskirjadega ette võimalus kasutada riiklikke vahendeid, et lihtsustada tegevuse lõpetamist ja leevendada eespool nimetatud majandusmõjusid, kuid selle võimaluse kasutamise peab komisjon riigiabieskirjade alusel heaks kiitma. Banca Popolare di Vicenza ja Veneto Banca omanikud pidid lahkuma ning võlausaldajad panustasid panga likvideerimisse 1,2 miljardit eurot, vähendades niiviisi kulusid Itaalia riigile, samal ajal said aga hoiustajad täieliku kaitse. Kuna abi saanud panku ei hoitud kunstlikult alles, vaid need lahkusid turult, siis säilis pangandusturul konkurents. Itaalia pangasüsteemist kõrvaldati ligikaudu 17,8 miljardi euro väärtuses (bilansiline brutoväärtus) viivislaene.

ELi eeskirjad, eelkõige pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiv, pakuvad riigile võimaluse teha ajutine rahasüst maksevõimelisse pank, ilma et tuleks toetuda maksejõuetusele või tõenäolisele maksejõuetusele, eeldusel, et teatud kriteeriumid on täidetud (nn ennetav rekapiitalseerimine). Juulis kiitis komisjon riigiabieskirjade alusel heaks Itaalia kava pakkuda üksikasjaliku restruktureerimiskava alusel ennetavat rekapiitalseerimist Itaalia pangale Monte dei Paschi di Siena⁷⁸. Ennetavat rekapiitalseerimisabi võib anda ainult selleks, et valmistada pank ette ebatõenäoliseks kapitalivajaduseks, mis tekib ainult siis, kui majandustingimused peaksid oluliselt halvenema. Restruktureerimisalased meetmed tagavad, et pank jääb pikaajaliselt elujõuliseks, samal ajal piiratakse konkurentsimoontusi. Kooskõlas koormuse jagamise nõuetega vähendati aktsionäride aktsiate väärtust ja allutatud võlakirjad konverteeriti omakapitaliks, vähendades niiviisi kapitalivajadust 4,3 miljardi euro võrra. Lisaks kavatseb pank müüa viivislaene 26,1 miljardi eurose bilansilise brutoväärtusega väärtpaperistamisetevõtjale.

2017. aasta oktoobris kiitis komisjon riigiabieskirjade alusel heaks Portugali abi Novo Banco⁷⁹ müügiks. Novo Banco on sildpank, mille Portugal asutas 2014. aastal Banco Espírito Santo kriisilahenduse raames⁸⁰. Abi heakskiitmine põhines müüdü üksuse elujõulisusel, mida tagati ostja väljapakutud kavaga, mis sisaldas ka meetmeid konkurentsimoontuste piiramiseks.

⁷⁷ Juhtum SA.45664, *Banca Popolare di Vicenza ja Veneto Banca nõuetekohane likvideerimine – likvideerimisabi*, komisjoni, 25. juuni 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_45664.

⁷⁸ Juhtum SA.47677, *Banca Monte dei Paschi di Siena uus toetus ja muudetud restruktureerimiskava*, komisjoni 4. juuli 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_47677.

⁷⁹ Juhtum SA.49275 *Novo Banco müük lisaabiga Banco Espírito Santo, SA 2014. aasta kriisilahenduse kontekstis*, komisjoni 11. oktoobri 2017. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_49275.

⁸⁰ Juhtum SA.39250, *Banco Espírito Santo järelevalve*, komisjoni 3. augusti 2014. aasta otsus, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_39250.

7. Jõudude ühendamine tulevikkuvaatava konkurentsikultuuri edendamiseks

Kuna maailmaturud lõimuvad jätkuvalt ning üha enam ettevõtteid on seotud üleilmsete väärtusahelatega, on konkurentsiasutustel vaja nüüd rohkem kui kunagi varem leppida kokku ühistes standardites ja menetlustes. Konkurentsieeskirjade täitmise tõhus tagamine on järgest suuremal määral koostööst teiste täitevasutustega. Kui mõne ettevõtte äritegevus kahjustab erinevates riikides ja erinevatel kontinentidel konkurentsi, on õiglasi ning võrdseid turutingimusi võimalik taastada ainult siis, kui täitevasutused tegutsevad üheskoos.

Komisjon on olnud konkurentsivaldkonna rahvusvahelise koostöö esirinnas nii mitmepoolsel kui ka kahepoolsel tasandil. 2001. aastal kuulus komisjon rahvusvahelise konkurentsivõrgustiku asutajaliikmete hulka. Kõnealusel võrgustikul on nüüd üle 130 liikme. Lisaks on komisjon tegev kõikidel rahvusvahelistel konkurentsifoorumitel, mille hulka kuuluvad OECD, UNCTAD ja WTO, ning Maailmapangas.

Kahepoolsel tasandil peab komisjon läbirääkimisi vabakaubanduslepingute üle, et nendesse lepingutesse lisataks konkurentsi ja riigiabi käsitlevad sätted. 2017. aastal jätkas komisjon läbirääkimisi Mehhiko, Mercosuri ja Indoneesiaga ning alustas läbirääkimisi Tšiili ja Aserbaidžaaniga. Lisaks osaleb komisjon kokkulepete või vastastikuse mõistmise memorandumite alusel paljudes koostöötegevustes konkurentsiasutustega mitmes kolmandas riigis. 2017. aasta juunis kirjutas komisjon alla vastastikuse mõistmise memorandumile Hiina riikliku arengu- ja reformikomiteega, et alustada dialoogi riigiabikontrolli teemal⁸¹. Lisaks peab komisjon Šveitsiga läbirääkimisi institutsioonilise hõlbustamise kokkuleppe üle.

Kui üks riik teeb otsuse anda toetust ettevõtjale, kes on tegev kogu maailmas, võib see avaldada mõju konkurentsile väljaspool kõnealust riiki. See uus dialoog riigiabi koostöö üle toetab ELi ja Hiina vastastikuseid huvisid ja ühist tööd, et edendada õiglast konkurentsi üle kogu maailma. Kõnealusel dialoog võimaldab Hiinaga jagada ELi kogemusi riigiabikontrolli elluviimisel. Dialoogi abil on võimalik saada rohkem teada hiljuti kasutusele võetud Hiina õiglase konkurentsi ülevaatamise süsteemi rakendamise kohta, mille eesmärk on takistada avaliku sektori poliitikal konkurentsi moonutamast ja piiramast ning säilitada turul õiglane konkurents ja soodustada ühendatud turu edendamist.

See tegevussuund kuulub komisjoni laiema strateegia alla, mille eesmärk on edendada üleilmset konkurentsikultuuri ning soodustada võrdseid tingimusi üle kogu maailma, kus ettevõtjad saaksid konkureerida oma tulemuste alusel. Sel eesmärgil valmistub komisjon nüüd kohtumiseks Maailma Kaubandusorganisatsioonis, et edendada toetuste andmise valdkonnas võrdseid tingimusi üle kogu maailma. Lisaks jätkab komisjon osalemist valdkondlikes algatustes, et käsitleda toetuste küsimust rahvusvahelises kontekstis, näiteks algatustes, mis on seotud terasega (terasetööstuse liigse tootmisvõimsuse G20 juhtide ülemaailmne foorum), pooljuhtidega (piirkondlike toetuste suunised pooljuhtide tööstusele) ja laevaehitusega (OECD). Ja lõpuks on komisjon loonud spetsiaalse foorumi ELi liikmesriikidega, et suurendada toetusi käsitlevate rahvusvaheliste poliitikate alast teadlikkust ning vahetada seisukohti mitme- ja kahepoolsel tasandil toimuvate arengute kohta ning samuti kolmandate riikide antud toetuste kohta.

⁸¹ Vt IP/17/1520, 2. juuni 2017, kättesaadav aadressil http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1520_en.htm.

Korrapäraste ja konstruktiivsete institutsioonidevaheliste dialoogide pidamine

Euroopa Parlament, nõukogu, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Regioonide Komitee on komisjoni peamised partnerid, kes aitavad Euroopa kodanikele ja sidusrühmadele selgitada konkurentsipoliitika olulisust.

2017. aastal vahetas volinik Vestager seisukohti mitme parlamendikomisjoniga: majandus- ja rahanduskomisjoniga, regionaalarengu komisjoniga ning põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoniga.

Nagu ka eelmistel aastatel, võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni, mis käsitleb komisjoni aastaaruannet konkurentsipoliitika kohta. Komisjon tervitab parlamendi kinnitust selle kohta, et on vaja tõhusat konkurentsipoliitikat, et säilitada siseturu terviklikkus, ning samuti selle kohta, et konkurents võimestab kodanikke, võimaldades neile konkurentsivõimelisi hindu ning uuenduslike kaupade ja teenuste valikut turul. Seega jätkab komisjon tööd, et hoida ära ebaseaduslikke kartelle ja ettevõtete turgu valitseva seisundi kuritarvitamist ning vaadata meie siseturul üle ühinemisi ja riigiabi andmise juhtumeid, et hoida ära konkurentsi moonutamist või vähendamist.

Komisjon tervitab Euroopa Parlamendi osalemist võitluses maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise vastu. Riigiabikontroll on osutunud hargmaistele ettevõtjatele ette nähtud valikuliste maksusoodustuste ärahoidmisel tõhusaks. 2017. aastal jätkas komisjon selles valdkonnas oluliste meetmete võtmist⁸² ja ta analüüsib süsteemselt andmeid kõikide liikmesriikide eelotsuste kohta. Mais avaldasid uurivad ajakirjanikud nn paradiisipaberid, mis sisaldavad andmeid mitme ettevõtja maksukorralduse kohta. Komisjon hindab kõnealust teavet, kui see muutub kättesaadavaks, et kontrollida, kas selles on uusi fakte nendele ettevõtjatele võimaliku riigiabi andmise kohta.

Komisjon tervitab parlamendi toetust komisjoni konkurentsieeskirjade täitmise tagamise alasele tegevusele seoses juhtumiga „Google Shopping“ ja muudele komisjoni digitaalmajanduse algatustele. Pärast e-kaubandussektori uuringuid algatas komisjon uurimised, et hinnata, kas teatavad müügitavad raskendavad tarbijatele veebipõhist juurdepääsu teiste liikmesriikide konkurentsivõimeliste hindadega toodetele ja kaupadele. Need uuringud hõlmavad koduelektroonikakaupu, videomänge ja hotellimajutust. Lisaks hindab komisjon andmete, algoritmide ja muude digitaalmajanduse aspektide olulisust konkurentsieeskirjade täitmise tagamisel.

Nagu komisjon on varem korduvalt öelnud, jätkab ta finantssektoris riigiabi kontrollimisel oma võtmerolli, tagamaks, et pankadele antav abi oleks minimaalne tarvilik abi ning et võetaks küllaldasi meetmeid pankade elujõulisuse taastamiseks ja siseturul konkurentsimoonutuste minimeerimiseks. Komisjon jagab parlamendi eesmärki vähendada aja jooksul finantssektoris riigiabi andmist ja on valmis selgitama oma tegevust selles valdkonnas.

Komisjon jagab ELi konkurentsieeskirjade täitmise tagamise vastutust liikmesriikide konkurentsiasutustega, kes võtavad 85 % otsustest vastu ELi konkurentsieeskirjade alusel. Komisjon tervitab nii parlamendi kui ka nõukogu toetust komisjoni direktiivi ettepanekule, mille eesmärk on tagada, et liikmesriikide konkurentsiasutused oleksid tõhusad ELi konkurentsieeskirjade täitmise tagajad. Komisjon võttis kõnealuse ettepaneku vastu 22.

⁸² Üksikasjalikumat teavet leiate käesoleva aruande 2. peatükist.

märtsil ja mõlemal institutsioonil edeneb töö kiiresti, et võtta direktiiviettepanek vastu parlamendi praeguse mandaadi ajal.

Komisjon tunnistab selle olulisust, et nii parlament kui ka nõukogu väärtustavad tõhusat konkurentsi kogu toiduahela ulatuses. 2017. aastal kiitis komisjon heaks kaks ühinemist agrokeemiasektoris, kuid ainult kindlal tingimusel, et olulised ettevõtted ja varad tuleb müüa uutele ostjatele, tagamaks et põllumajandusettevõtjad ning tarbijad saaksid ka edaspidi kasu konkurentsist, mis kindlustab taskukohased hinnad ja innovatsiooni taimekaitsevahendite valdkonnas. Novembris saatis komisjon oma vastuväited ettevõtjale AB InBev seoses õllede Belgiasse paralleelse importimise piirangutega. 2017. aastal otsustasid kaasseadusandjad muuta konkurentsieeskirjade kohaldamist põllumajandussektori suhtes, muutes põllumajandustoodete ühise turukorralduse määrust seoses määrusega, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju. Muudatused, mis jõustusid 1. jaanuaril 2018, tõid kindlaksmääratud tingimustel kõikides põllumajandussektorites kaasa selgesõnalise konkurentsierandi tunnustatud tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude muu hulgas tootmise kavandamise ja lepingute sõlmimiseks peetavate läbirääkimiste jaoks (tootjaorganisatsiooni liikmete ühismüügid tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude kaudu). Komisjon võttis põllumajanduse konkurentsieeskirjadesse seadusandjate poolt tehtud muudatused teadmiseks. Kaasasolevas avalduses väljendas komisjon muret, et mõned uued tootjaorganisatsioonid käsitlevad sätteid võivad avaldada mõju, mis ohustab väikepõllumajandustootjate elujõulisust ja heaolu ning tarbijate huve, ning põhjustada õiguslikku ja menetluslikku ebakindlust. Komisjonil või liikmesriikide konkurentsiasutustel võib tekkida vajadus sekkuda, kui näiteks suure turuosaga tootjaorganisatsioon püüab piirata oma liikmete tegevusvabadust.

Lisaks tegi komisjon aktiivselt koostööd Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega ning Regioonide Komiteega. Juulis vahetas komisjon seisukohti Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega, eelkõige seoses riigiabi jõustamisega maksustamisvaldkonnas ja seoses muude komiteele huvipakkuvate otsustega. Komisjon on tänulik komitee toetuse eest riigiabikontrolli kaasajastamisele ja avaliku sektori kulutuste suuremale läbipaistvusele kogu ELis. 1. detsembril arutles volinik Vestager Regioonide Komitee täiskogu arutelul konkurentsi mõju üle meie piirkondadele. Komitee väljendas suurt toetust konkurentsieeskirjade täitmise tagamisele kogu majanduses ja täiendatud üldisele grupierandi määrusele seoses riigiabiga ning kordas uuesti, kuivõrd olulised on üldist majandushuvi pakkuvad teenused.

Ühendkuningriigiga ELi lepingu artikli 50 alusel korraldatavate läbirääkimiste ettevalmistamise ja pidamise töörühma toetamine

Pärast seda, kui Ühendkuningriik oli esitanud ELi lepingu artikli 50 kohase teate, hakkas komisjon ette valmistama Ühendkuningriigi väljaastumist Euroopa Liidust. Konkurentsi peadirektoraat toetab Ühendkuningriigiga ELi lepingu artikli 50 alusel korraldatavate läbirääkimiste ettevalmistamise ja pidamise komisjoni töörühma (artikli 50 töörühma) läbirääkimistel tema portfelli kuuluvate vahendite üle (ühinemised, konkurentsieeskirjad ja riigiabi) seoses väljaastumislepinguga ja lepinguga, millega reguleeritakse tulevased suhted Ühendkuningriigiga. Nagu märgiti Euroopa Ülemkogul, peaks tulevane kaubandusleping tagama võrdsed tingimused, eelkõige seoses konkurentsi ja riigiabiga.